

4400/2799

Az Iskolai Filmintézet diafilm sorozata

244. szám

S V Á J C

Földrajzi sorozat: 44

Készült: 1955 évben

Svájc térképe. A képről hívjuk fel a tanulók figyelmét az országnak a többi országok közötti helyzetére és említsük meg hegyvidéki jellegét.

1. Svájc tájai

Svájc hármas tagozódása szembeűnő. A tájakat elválasztó felszíni /pontosított/ vonal szinte egybeesik a geológiai határvonallal. Tájak és a rövidítések: 1. A Jura mészkővidéke az ország 1/6 része. A hegység Franciaországból nyulik át. a-Joux-tó. 2. Svájci felvidék az ország 1/3 része a jégkorszak nyomait mutatja hullámos felszínével és sok tavával. Sch-Schaffhausen. 3. Az Alpok hegyvonulatokban gazdag hegyvilága az ország területének mintegy felét foglalja el. Az egyes rövidítések: 1-Jugfra, 2-Finsteraarhorn, 3-Aletsch gleccser, 4-Matterhorn, G-Grimsel hágó, F-Furka hágó, GO-Gotthard hágó, M-Lago Maggiore tó.

2. Valaisi-Alpok

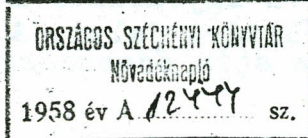
Ez talán az Alpok leghatalmasabb hegytömege. Fenséges, de szinte vigasztalanul élettelen képet nyújt ez a magas hegyvilág. A hóhatár fölé emelkedő hegyláncok mélyedéseiben felhalmozódó hó mélyítő hatásával éles gerinceket alakított ki. Gleccserek, erdőtlenség, meredek formák a terület jellemzői. Háttérben a Berni-Alpok tűnnek elő.

3. Matterhorn

Ennek a legjobban eljegesedett területnek délnyugati részén az Alpok legmerészebb csucsa a Matterhorn /4482 m/ nyulik a felhők fölé, mintha valami óriási karcsu kristály ülne a fennsík fölött. Meredek oldalán lerohanó patak vize csillog.

4. Ticinói-Alpok

A Ticinói-Alpok a Valaisi-Alpok folytatásában húzódik a kristályos övezet tagjaként. Legmagasabb részeit hóborítja, a lacsonyabban az erdőtakaró havasi legelőkkel váltakozik. A lábánál húzódó Lago Maggiore tó partján épült régi római település utódaként Locarno a világhírű üdülőhely. A tó mellett elterülő lapály az 1903 óta történt szabályozások után vált termőterületté.

5. Rhäti-Alpok

Egyenlétés csucs- és gerincmagasság feltűnő a Keleti-Alpokhoz tartozó területen. A téli hó az alacsony völgyeket is megüli. A völgyben tó partján, fenyvesek között van Arosa a híres üdülő- és gyógyhely /tüdőbetegek részére/ kb. 1900 m magasságban. A téli sportolás egyik főhelye.

6. Berni-Alpok

Az Alpok másik nagy hegytömege, a glaciális pusztítás erős nyomait mutatja. Fehér lepléből élesen előtűnő gerinceken és a mély völgyekben nem találunk erdőtakarót. A mélyedésekben megmaradó hó állandó pusztítása mindjobban nagyítja a felszín különbségeit.

7. Jungfrau

A Berni-Alpok egyik legszebb csucsa /4166 m/. Oldalán a glaciális eróziótól kimélyített firngyűjtőben gleccsert találunk. Csak az alacsonyabb részeken tud a növényzet megélni. Az előtér erdős, havasi legelőin állattenyésztés folyik. A csucst először 1811-ben mászták meg, ma már vasut vezet oda.

8. Aletsch gleccser

Az Alpok napjainkban is erős eljegesedést mutatnak. A Berni-Alpokban találjuk az Alpok leghosszabb gleccserét a 22 km hosszú és 2 km széles Aletsch gleccsert. A Jungfrau déli oldalán induló jégár 3 nagy firnmedencéből táplálkozik s a jég összeolvadása után a Rhone völgyére ereszkedő, egyenetlen felszínű gleccserben szépen láthatók a középső moréna sötét sávjai.

9. U alaku völgy

A legnagyobb arányú eljegesedések nyomait, a hajdani gleccservölgyeket sűrűn találjuk Svájcban. A melegebb éghajlat beköszöntésével az elolvadt jégárak, jégfolyók jellegzetes pusztításuk emlékét az U alaku völgyeket hagyták hátra. Ilyen a Lauterbrunnenthal is. A 28 km hosszú és 1 km széles völgyet napkelte után csak órák múlva érik a napsugarak. A völgyben lerakódott termőtalaj falvak életét biztosítja. A meredek sziklafalokról vizesések zuhognak alá. Köztük Staulbach vizesése Európa egyik legnagyobb zuhataga /300 m/. Hátterben a havasok tűnnek elő /Breithorn.../ gleccsereikkel. A kép bal felső sarkán a Jungfrau kezdeti kiemelkedése látható.

10. Glarusi-Alpok

A Glarusi-Alpok hegyei a Berni-Alpok folytatásában található. A szélesebb völgyekben megjelennek a falvak. A fenyőfák elszórtan vagy erdőt alkotva igyekeznek megélni. A háttér fehér hegyvidéke az állandó hóhatárt jelzi. A lakosság itt állattenyésztésből él.

11. Svájci felvidék

A jégpusztítás nyomait mutatja egyenetlen felszínével. Itt már a földművelés uralkodik, a dombok oldalait erdő borítja, vagy legelő fedi. A távolban a havasok világából merészen emelkednek az Alpok csúcsai. Ez már az állandó hó birodalma. Előtérben a felvidék legjelentősebb gazdasági centruma, a szövetséges állam fővárosa, Bern terül el. A város legnagyobb része az Aare folyó kanyarulatában épült.

12. Speicher falu környéke

Ez is a felvidék jellegzetes hullámos felszínű területét mutatja. Svájc e középső tájegysége gondosan művelt mezőgazdasági terület. E sűrűbb népességű felvidéken az erdő elszórtan található.

13. Jura-vidék. I

A Jura-hegység területén élesen tűnik elő a kopár mészkő. Az erdőfoltok mellett a legelők az állattenyésztést segítik elő. A fölgyek termékenyebb földjein falvak épültek. A Jura vidéke az órakészítés fő területe.

14. Jura-vidék II

Gyér erdőség, sovány legelők s a fehéren előbukkanó mészkő jellemzi itt is e területet. A völgyben a Joux tó vize helyezkedett el.

15. Rhone gleccser

Ez a gleccser a magas hegyek firngyűjtőjéből indul ki s ebből ered Európa nagy folyója a Rhone. A szűk völgy, melyben a folyó még itt folyik, a meredek hegyoldalak rendkívül megnehezítik a közlekedést. Az uthálózat sűrű kiépültsége viszont az ország gazdasági életében nélkülözhetetlen. Kigyózó, szerpentin utak kuszának a hegyek oldalán, felhasználva a lehetőséget, hogy hágókön, szorosokon át kössék össze az egyes országrészeket. A képen látható baloldali ut, a Grimsel ut, a Grimsel hágóra visz, a jobboldali Furka ut a Furka hágón át a Reuss völgyébe vezet.

16. Rhone völgye

Az országra jellegzetesek a hosszanti völgyek. Egyik leghosszabb völgy a Rhone folyóé, mely elválasztja a Berni- és Valaisi-Alpokat. A régi gleccservölgy részben újra feltöltődött a benne mélyítette medrét a folyó. A kiseránu földművelés mellett itt is az állattenyésztés uralkodik.

17. Schaffhauseni vizesés

Schaffhausennél a Rjna 15-19 m esését energiatermelésre már a 17. század végétől felhasználták. Ma alumíniumot is dolgoznak itt fel. A vizesés felett vasuti hid vezet, mellette Laufen várának képe látszik.

18. Genfi tó

Féltői környezetben mélyült az eredetileg árkos besüllyedésben a Genfi tó. 372 m magasan van a tenger színe felett, hossza kb. 82 km. Legnagyobb mélysége 334 m s itt a legszélesebb /14 km/. Középes mélysége 152 m. A Rhone már 88 km²-t töltött fel medréből.

19. Zürichi tó

Mint a sarló görbül a dombvidékbe a Zürichi tó. Régi moréna nyulik a tóba, melyet meghosszabbítva vasuti töltéssel összekötötték a két partot. Környéke a felvidék dombos területét is jól szemlélteti. A falvak sűrű erdeje helyezkedik rajta szántó, gyümölcsösök, szőlőskertek, legelők között. A tó fjordos eredetű. Hossza 39 km, szélessége 3-4 km, legnagyobb mélysége 143 m. Az itt talált cölöpépítmények a város régi lakottságát bizonyítják.

20. Víz-erőmű I

A vízesésekben gazdag ország nemcsak vízeséseit, hanem nagy-esésű folyóit is felhasználja vízerők létesítésére. A kép a Limmat folyó kihasználását mutatja Badennél.

21. Víz-erőmű II

A Berni-Alpok hegytömege a maga zordságában, de egyuttal szépségében bontakozik ki. Magas csucok, éles hegyperemek, a völgyekben hatalmas gleccserek váltakoznak. A hegyek oldalai erős pusztulást jeleznek. Hátterben a Finsteraarhorn tömege emelkedik. A mélyben elnyúló Grimsel tó 5.5 km hosszú és az Unteraar gleccserig ér. A tó innenső végénél épült, 1920 m tengerszint feletti magasságban, a 258 m hosszú és 114 m magas fal, ahol a hét éven át készített villamoserőmű évi 700 ezer kilowattóra energiát ad évente. Az előtérben kuszó, kanyargós Grimsel-ut az ország egyik legfontosabb utvonala.

22. Jungfrau vasut

A vízerőkben bővelkedő ország hatalmas hálózatu villamosvasutat épített ki. Mivel jelentős földvédelme van az idegenforgalomból, az idegenek és a turisták miatt messze a magasba is elvitte vasutait. Ilyen az 1912-ben épített Jungfrau vasut is. Balra az Eiger /3975m/, jobbra a Mönch /4105 m/ csucs látható, a firnteknőből az Eiger gleccser indul ki.

23. Viadukt

A közlekedésben a felszíni viszonyok okoznak nehézséget. Ezeket részben völgyáthidalásokkal küzdik le. Ilyen megoldás a Langwieser viadukt is, melyen az Arosa-Chur közötti vasut halad. Az ívelés alapjainak távolsága 96 m.

24. Gotthard ut

Az ország egyik legfontosabb utja az Olaszországgal való utat

biztosító Gotthard ut. A völgyet elhagyva az ut kénytelen erős kanyargással leküzdeni a magasságkülönbségeket, ami természetesen nagyon megnöveli hosszát. A kép a Tremola völgyi részletet mutatja.

25. Gotthard vasut

A közlekedést gátló óriási akadályokat az ember nem csupán felszíni megoldásokkal /szerpentin ut/ küzdi le. A kép a Gotthard ut egy részletét mutatja. A völgyben alacsony szinten a hegységbe bemenő vasut magában a hegyben csavarvonal alakú alaguttal emelkedik a magasabb szintre. A völgyben a hegy alagutjába futó vonat ugyanabban a völgyben jön ki ugyan, de az alagut segítségével sokkal magasabban és rögtön a viadukton folytatja utját. A Gotthard ut nagyságát mutatja, hogy a nagy alaguton kívül, mely közel 15 km hosszú és 1154 m magasságban vezet, 65 alagut és 1047 hid és áteresztő van rajta. Forgalma óriási, hisz Németország és Olaszország közötti forgalom legnagyobb részét rajta bonyolítják le. A vasutat 1872-ben kezdték építeni és 1882-ben adták át a forgalomnak.

26. Óragyártás

Már a 16. század óta elterjedt a Jura-vidéken az óragyártás. A pontos munkával készült órák az egész világon keresettek.

27. Gépgyártás

A svájci vasut villamosítása a hazai vizerőn alapszik. A század elején épült Zürichnél ez a gépgyár, mely villamosgépeket gyárt a vasut részére.

28. Svájc népsűrűsége

Svájc népsűrűsége éles különbségeket mutat. Legsűrűbben a Felvidéken él a lakosság, nemcsak a kedvezőbb mezőgazdasági lehetőségek miatt, hanem azért is, mert az ipar főleg ide települt. A többi terület ritka népsűrűségét csak a völgyek, tavak és folyók mentén tarkítja sűrűbb lakosság. A hasábos jelzések a lakosok számát jelzik km-ként, a különféle települési jelzések a különböző lakosság számot mutatják.

29. Havasi pásztortanya

A hó leeséséig az állatok a havasi legelőkön élnek s itt dolgozzák fel a tejterméket is. A pásztorok tanyákat építenek maguknak s ezek tetejét kövekkel védik a viharok ellen.

30. Bern

Az Aare partján épült Bern nemcsak központi fekvésű városa az országnak, hanem itt huzódik a nyelvhatár is. Egyik legszebb épülete a Bundeshaus, amely a múlt században épült három fázisban.

31. Zürich

Zürich a hasonló nevű kanton fővárosa az ország egyik leg-

szebb települése. Gondozott házaival, tiszta utcáival az idegek által kedvelt és látogatott város. A képen a Technikai Főiskola és az Egyetem látható.

32. Genf

A Genfi tó partján festői környezetben épült város Svájc harmadik legnagyobb városa: Gyönyörű épületei vannak, nevezetes műemlékekkel. Az idegenforgalom egyik fő állomása. Jelentőségét emeli ipara is, különösen óra- és ékszeripara. Előtérben látható a Rhone kifolyása a Genfi tóból.

33. St Moritz

Több ezer méter magas hegyek között kb. 1800 m magasban fekszik St Moritz. A glaciális eredetű tó partján épült világhírű üdülő- és gyógyhely egyúttal a téli sportoknak is fontos helye. A hegyek alacsonyabb részeire települt fenyvesek még inkább emelik a tiszta, pormentes levegő jóságát. A háttér hegyein a lepusztulás erős nyomait láthatjuk.

FELSŐOKTATÁSI JEGYZETELLÁTÓ VÁLLALAT BUDAPEST

Felelős vezető: Heitter Imre

8-2319/244/PE